

Кар'єрні компетенції випускника ВНЗ — це здатність найоптимальніше реалізувати набуті професійні знання у доцільно обраній сфері діяльності. Серед усіх кар'єрних компетенцій особливого значення для попередження мобінгу набувають адаптаційно-коригувальні (спроможність до швидкого пристосування у виробничому колективі та подальшого коригування власної соціально-професійної позиції відповідно до об'єктивного бачення себе в організаційній структурі, врахування корпоративних цінностей та орієнтирів, усвідомлення соціально-психологічних змін та виробничих процесів тощо) та процедурно-технологічні компетенції (здатність молодого фахівця успішно проходити бар'єри входження на ринок праці та ефективно реалізувати професійний потенціал унаслідок: по-перше, володіння сучасними технологіями пошуку роботи та своєчасного їх використання; по-друге, обізнаності щодо особливостей проходження формальних процедур на ринку праці).

Отже, мобінг в тих чи інших формах існує в колективах з давніх-давен, його засоби надзвичайно різноманітні, а наслідки руйнівні. Ставши жертвою мобінгу, молодий фахівець має сприймати свідоме порушення його психологічної рівноваги не як власну провину, а як випробування, з якого необхідно вийти з гідністю.

Ковалено І. Ф., канд. екон. наук, доцент
кафедри управління персоналом та економіки праці

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У БОЛОНСЬКОМУ ПРОЦЕСІ ЯК СКЛАДОВОЇ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ

Удосконалення системи освіти та підвищення якості професійної підготовки фахівців в Україні, збереження і поширення кращих традицій національної системи освіти, забезпечення доступності здобуття якісної освіти для всіх громадян та входження вітчизняної системи освіти в освітній і науковий простір Європи — визначальна соціокультурна проблема, вирішення якої

полягає у при-веденні освіти у відповідність до нових соціально-економічних вимог.

У цьому контексті участь вищої освіти України в Болонському процесі надзвичайно актуальна, оскільки порушує питання адаптування вітчизняної системи вищої освіти до загальноєвропейського освітнього простору і одно-часно є умовою розвитку інтелектуального ресурсу України, гарантією виходу України на рівень країн, де інтелектуальна еліта здатна створювати і впроваджувати високі технології, творчо мислити, прогнозувати розвиток економічних систем і процесів, приймати нестандартні управлінські рішення, проводити дослідження сучасних проблем вітчизняної економіки.

Проте, вже сьогодні зрозуміло, що наша система освіти виявилась невід-готовленою до змін зв'язаних з приєднанням до Болонської хартії. Мова іде, перш за все, про те що приєднання до болонської декларації обумовлює кардинальну перебудову як самих принципів, так і всієї системи освіти — починаючи із дошкільної, всіх ступенів середньої школи і закінчуючи вищою. У нас же прийняття Болонської системи поки що стосується тільки вищої школи. І це зразу висвітило відмінності західної моделі вищої освіти від традиційно започаткованої у нас.

Водночас слід зазначити, що орієнтація на Болонський процес не має призводити до невиправданої перебудови традицій вітчизняної системи вищої освіти, які є національним надбанням української вищої школи. І, в першу чергу, це стосується знань студентів у галузі суспільних і гуманітарних наук, що формують світогляд майбутнього фахівця, вчать мислити і допомагають залишатися людиною.

Тому, злочинним для нашого суспільства може стати ігнорування історичного досвіду вітчизняної освіти, який формувався зусиллями найкращих представників професорсько-викладацького складу наших університетів: історика М. Костомарова, хірурга Пирогова, таких видатних учених, як В. Антонович, В. Вернадський, М. Грушевський, М. Драгоманов, М. Максимович та інших.

Болонська система передусім орієнтована на американські стандарти (хоча сама освіта в Америці знаходиться сьогодні в глибокій кризі, про що говорять практично всі — від Барака Обами, міністрів, чиновників і до рядових американців) і дуже мало уваги приділяє гуманітарним наукам, тобто тим наукам, які пов'язані з вихованням людини як особистості, формуванням її

світогляду. Сьогодні у вузах, наприклад, на вивчення курсу «філософія» відводиться 8—9 лекцій, які по суті носять оглядовий характер. І після цього студент, прослухавши їх, може здавати екзамен на знання філософії. А що стосується таких дисциплін філософського циклу як етика, естетика, логіка, релігієзнавство та інших, то вони практично перестали існувати. І це проходить у нас тоді, коли в Європі ми бачимо просто вибух інтересу до гуманітарних наук.

Отже спрощення, схематизація — ось що робиться сьогодні з гуманітарними дисциплінами у вузах нашої країни.

Особливе значення у визначенні якості вищої освіти відіграє система оцінювання знань і рівня професійної підготовки фахівців. Досягти об'єктивного оцінювання знань, яке крім контролюючої, має виконувати мотивуючу та стимулюючу функції — це проблема яка не вирішена ні у нас, ні у країнах-учасниках Болонської угоди. Тому не випадково, що перехід на тестову форму оцінювання знань сприймається багатьма скептично і критично. І поводів для кри-тики тут предостатньо.

А що таке тестова форма? Це можливість вибору правильної відповіді із кількох, як правило, трьох-чотирьох. Навіть погано орієнтуючись у предметі методом «тика» можна набрати відповідну кількість балів. Тому виникає питання, а які знання з філософії, культурології та інших дисциплін можна перевірити за допомогою тестів?

Водночас, вони розраховані на розвиток механічної пам'яті, здатність давати стандартні відповіді і готовність до схематичних дій, не сприяють придбанню навиків послідовного мислення, здатність критично мислити, творчо і самостійно, не формують зв'язаної мови. В більшості випадків молода людина не може послідовно, чітко і досвідчено виразити свою думку, навіть побудувати просте речення. Тому, для чого запозичувати те, що в самих США є проблемою освіти і приводом для анекдотів? Тим більше, що радянська і пострадянська системи накопичили великий досвід з підготовки унікальних фахівців, талановитих, з широким кругозором, ерудованих, з фундаментальною підготовкою і, найважливіше, з творчим мисленням.

Можна констатувати, що сьогодні наші вузи перестають бути храмами науки і все більше перетворюються у заводи з виготовлення стандартної продукції, надання навчальних послуг, штампуванню дипломів та зароблянню грошей.